

**HET SCHÜTZ PROJECTKOOR ZINGT
SPAANSE EN BRAZILIAANSE MUZIEK**

VAN DE 15DE TOT IN DE 20STE EEUW

o.l.v. PIETER KRAMERS

m.m.v. blokfluitensemble PRAETORIUSLEIDEN

o.l.v. NORBERT KUNST

**DELENCINA | FLECHA | DEVICTORIA | FERNANDES
CEREROLS | DE FALLA | PINTO FONSECA**

**HET SCHÜTZ PROJECTKOOR ZINGT
SPAANSE EN BRAZILIAANSE MUZIEK**

VAN DE 15DE TOT IN DE 20STE EEUW

o.l.v. PIETER KRAMERS

m.m.v. blokfluitensemble PRAETORIUS LEIDEN

o.l.v. NORBERT KUNST

**DELENCINA | FLECHA | DEVICTORIA | FERNANDES
CEREROLS | DE FALLA | PINTO FONSECA**

Uitvoerenden

SCHÜTZPROJECTKOOR

dirigent

Pieter Kramers

sopraan

Lide van Faasse

Joke Feddema

Saskia Frankema

Rien Hagenaars

Leni Hordijk

Pauline van Hulst

Titia Kortbeek

Marieke de Kruijff

Nelleke Lit

Jeanine Ridder

alt

Ria Aalders

Bärbel Barendregt

Alice Bruggeman

Hellen van Gessel

Trudy Jansen

Petra Kramers

Toos Muller

tenor

Frans Brandt

Han Groenendaal

Henk Jansen

Hans Ouwehand

Harry Uiterwijk

bas

Hans de Bildt

Jan Heine

Fred van der Puijl

François Schellevis

Dick Verburg

BLOKFLUITENSEMBLE PRAETORIUS, LEIDEN

dirigent

Norbert Kunst

musici

Anneleen Scholten

Anneke Rader

Brechje ter Beek

Tansja Körmeling

Lodewijk de Jonge

Mieke Huisman

Iris Willemsen

Els van Dam

Dymph Mesker

Francien Engelhardt

Jan Hengstmengel

Joop Hoek

Ralf Barker

Hein Krantz

Programma

Juan del Encina

Pues que jamás olvidaros
Ermitaño quiero ser

Anoniem

Ma Julieta, Dama

Mateo Flecha

La Negrina

Antonio de Cabezón

Pavana Italiana & Diferencias sobre el
Canto llano del Cavallero

Tomás Luis de Victoria

Lamentationes Ieremiae Prophetae

PAUZE

Juan Cererols

Ay qué dolor

Gaspar Fernandes

Tañe Gil tu tamborino

Juan del Encina

Triste España sin ventura & Una sañosa porfía

Francesco de la Torre

Alta Danza

Anónimo

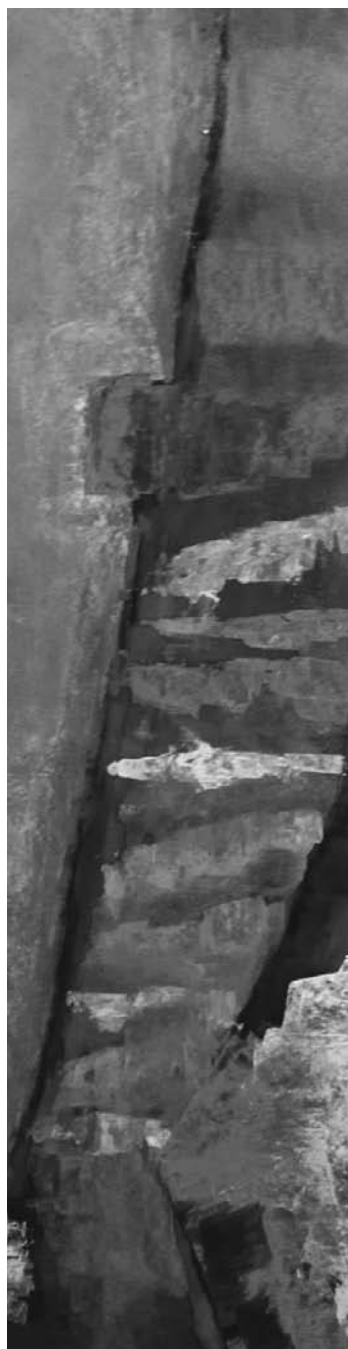
Propiñan de Melyor

Manuel de Falla

Balada de Mallorca

Carlos Alberto Pinto Fonseca

Muí Rendêra

Biografieën uitvoerenden

De dirigent **Pieter Kramers** was één van de initiatiefnemers van het eerste project in 2000 en leidt het Schütz Projectkoor Bilthoven nu voor de zevende keer. Vanaf 1987 heeft hij verschillende opleidingen en cursussen koordirectie gevolgd bij de SNK in Utrecht, later Unisono. Naast zijn dagelijks werk bij het RIVM te Bilthoven is hij van 1996 tot 2005 dirigent geweest van het Doorns Kamerkoor. Vanaf 1998 is hij dirigent van het RIVM-koor, dat hoofdzakelijk lichte muziek zingt. Sinds 2000 leidt hij jaarlijks samen met zijn zus Pauline van Hulst de door de Vereniging voor Huismuziek georganiseerde weekeinden voor dubbelkoor.

Het **Schütz Projectkoor** te Bilthoven is in 2000 opgericht op initiatief van enkele (oud-) medewerkers van het RIVM. De vaste kern van het koor bestaat nu uit ongeveer 18 personen. Per project wordt een auditie gehouden om het koor te completeren tot 25 à 30 personen. Het koor staat onder leiding van Pieter Kramers en zal nu voor de zevende maal een uitvoering geven van koorwerken voor kleine bezetting. Het koor zong eerder diverse werken van Schütz, o.a. de *Musikalische Exequien*, en verschillende composities van Charpentier. Begin 2005 bracht het koor een Nederlands-Frans programma met werken van Sweelinck, Charpentier, Andriessen, Strategier en Manneke. Het koor voerde in 2006 samen met het ensemble Eik&Linde een Requiem van Benedetto Marcello uit, dat in Nederland niet eerder door een ander gezelschap dan het Schütz Projectkoor ten gehore was gebracht. Afgelopen seizoen stond vooral Franse

muziek op het programma, waarmee ook een concertreis naar Letland werd gemaakt.

Evenals in onze vorige projecten bewegen we ons ook nu weer tussen de 15^e en de 20^e eeuw. Voor ons zevende project hebben we gekozen voor Spaanse muziek, maar daarmee komen we via de 16e-eeuwse expansiedrift vanuit het Iberisch schiereiland vanzelf ook in Midden-Amerika en Brazilië terecht. Het eerste deel van het programma gaat terug tot vóór 1600, maar is zeer gevarieerd: van wereldlijke (liefdes)liedjes, via één van Mateo Flecha's 'Ensalada's' (een vrolijke salademix of potpourri voor Kerstmis) naar de gedragen klaagzangen van Jeremia op muziek van de grootmeester Tomás Luis de Victoria, met een uitstapje naar opnieuw een vrolijk kerststuk, maar nu uit Guatemala. Uit de barok (17e eeuw) klinkt een stuk van de Catalaanse monnik Cererols, waarvan het begin lijkt op dat van het openingskoor van Bach's Mattheus passie. Uit de 20^e eeuw laten we een lofzang horen van Manuel de Falla op het eiland Mallorca en een volksliedbewerking van de pas zeer onlangs overleden bekende Braziliaanse dirigent en componist Pinto Fonseca.

Blokfluitensemble Praetorius is opgericht in 1963, toen blokfluitdocent en didacticus Piet Kunst van Streekmuziekschool Leiden en omstreken een dubbelkwartet formeerde met een achttal vergevorderde blokfluitlerlingen. In de loop der tijd heeft dit dubbelkwartet zich uitgebreid tot een ensemble van ruim vijftig blokfluitisten. Het ensemble is in 1989 formeel los komen te staan van de Leidse muziekschool en is vervolgens een zelfstandige vereniging geworden. Sinds 1996 staat het ensemble onder leiding van Piets zoon Norbert Kunst. Voor Blokfluitensemble Praetorius Leiden vormen composities uit de twintigste eeuw, naast werken uit de renaissance en barok, een belangrijk onderdeel van het repertoire. Om deze werken uit te kunnen voeren worden alle typen blokfluit bespeeld, van Garklein Flötlein tot sub-contrabas-blokfluit. Deze bezetting geeft de mogelijkheid om in de verschillende registers te musiceren: hoog, oftewel 4-voetregister (sopraan – alt – tenor – bas) en/of laag, in 8-voetregister (tenor – basgrootbas – contrabas – subcontrabas). De afgelopen jaren presenteerde het ensemble een aantal spraakmakende muziektheaterproducties. Het eerste programma met de titel 'De 4 Elementen' (1999) werd uitgevoerd ter gelegenheid van het 35-jarig bestaan van het ensemble. In dit programma was naast bekende en onbekende, oude en nieuwe, speciaal voor het ensemble gecomponeerde muziek ook literatuur (poëzie) te beluisteren, en waren dans (moderne dansimprovisatie) en beeldende kunst (door Joop Stolk vervaardigde schilderijen) te bekijken. Het geheel werd aangevuld met een ingenieuze

'geurinstallatie' die bij ieder element een karakteristieke geur in de zaal verspreidde. Sindsdien zijn meerdere, zeer uiteenlopende producties uitgevoerd, zoals 'La Spagna', rondom de Missa La Spagna van Heinrich Isaac, passieconcerten met renaissancemuziek, een musical over het leven van jazz-muzikant Billy Strayhorn en 'Les Hollandais Volants' met oude en moderne muziek van Nederlandse componisten. In het kader van het Rembrandtjaar werden in 2006 de programma's 'NACHTWACHT!' en 'DOOP!' op de planken gebracht, die 'muzikaal aansluiten bij de tijd waarin de schilder Rembrandt van Rijn leefde. Naast de muziektheaterproducties heeft het ensemble in 2004 het eerste International Congress on the Recorder Orchestra (ICRO) georganiseerd, dat wegens het grote succes in 2006 een vervolg heeft gekregen. Blokfluitensemble Praetorius Leiden streeft ernaar jaarlijks een 10-tal onderscheidende presentaties te geven. Het werkgebied van het ensemble is de laatste periode aanzienlijk vergroot: het ensemble maakte concertreizen naar o.a. Engeland, Duitsland, de Verenigde Staten en Canada.

Norbert Kunst (1958) studeerde blokfluit, contrabas en fagot aan het Utrechts Conservatorium en was enkele jaren actief als blokfluitbouwer. Na zijn specialisatie historische fagotten speelde hij in vele Europese barokorkesten waaronder Les Arts Florissants (Parijs), Musica Antiqua Köln, Concertlo Köln, Écurie et du Roy, Ensemble Bouzignac, Musica Ad Rhenum en Trio Passaggio. En al sinds 1979 is hij

actief als bassist in het Salonorkest Mélange en Jazzcombo Zwilly. Naast zijn activiteiten als dirigent van Praetorius stonden het Utrechtse Kunstorkest en het Edese barokorkest jarenlang onder zijn leiding. Met het Utrechtse studentenorkest het Kunstorkest heeft hij de laatste jaren diverse interessante producties op de planken gezet. Zo werd in 2000 de barokopera 'Karel ende Elegast' gepresenteerd en in het jubileumjaar 2002 een bijzondere video/muziek voorstelling van de clavecimbelconcerten van Johann Sebastian Bach. In 2002 is eveneens door het Kunstorkest in samenwerking met de Utrechtse theatergroep Growing up in Public een muziektheatrale Lustrumproductie op de planken gezet rond de illustere wetenschapper Galileo Galileï. Een voorstelling waarbij het conflict tussen wetenschap en geloof nadrukkelijk naar voren kwam. Voorts beweegt hij zich op de terreinen van de natuur- en milieueducatie, antiekrestauratie en is hij mede-oprichter van STEK vof, trainingsbureau.

Biografieën componisten

Juan del Encina (12 juli 1468 - ca. 1529, Spanje) werd geboren in Salamanca als Juan de Fermoselle en nam later de naam del Encina aan. Hij studeerde rechten. In 1490 werd hij koorkapelaan in de kathedraal van Salamanca, maar deze functie moest hij verlaten omdat hij geen priester werd. Daarna diende hij aan verschillende hoven (o.a. bij de hertog van Alba) totdat hij in 1502 in Rome hoofdzanger werd in het Vaticaan bij paus Alexander VI. In 1519 werd hij alsnog tot priester gewijd en was hij tot zijn dood Prior in de kathedraal van León. Naast componist was Juan del Encina min of meer de grondlegger van het Spaanse drama.

Van hem zijn tegenwoordig nog 61 composities bekend.

Juan del Encina was een belangrijk componist van de villancico, een aanvankelijk korte, strofische, syllabische en meest homofone zang. In de *Cancionero de Palacio*, een omvangrijke collectie van in totaal 460 stukken, kerkmuziek, klaagzangen en liederen, wordt een groot gedeelte door de muziek van Encina ingenomen. De liederen uit de *Cancionero de Palacio* werden vooral aan het hof van de katholieke Spaanse koningen uitgevoerd en werden verzameld in de periode van 1474 tot 1516..

Ma Julieta, Dama waarvan de componist **anoniem** is gebleven, komt eveneens voor in de *Cancionero de Palacio*. Het stuk is een wereldlijke villancico, het meest bekend en vaak uitgevoerd.

Mateo Flecha (1482 - ca. 1554, Catalonië) werd in 1482 geboren in de omgeving van

Prades. Hij wordt 'El Viejo' (de oudere) genoemd om hem te onderscheiden van zijn neef, Mateo Flecha 'El loven' (de jongere), eveneens een bekend componist van madrigalen. Om de *Ensaladas* van zijn oom niet verloren te laten gaan, liet 'El loven' ze drukken in Praag (1581) en voegde er zijn eigen ensalada plus enkele madrigalen aan toe. Bekend is van 'El Viejo' dat hij eerst zanger, later koormeester was in de kathedraal van Lerida. Vervolgens was hij kapelmeester in het bisdom Sigüenza, en tot 1548 in dienst van de Infantas van Castilië op hun kasteel in Avila. Waarschijnlijk is hij in 1554 gestorven in het klooster van Poblet.

Hij is beroemd om zijn *Ensaladas*, die hij over een periode van ongeveer 10 jaar geschreven heeft voor de feestelijkheden rond Kerstmis. Een ensalada is een mengsel van allerlei dichtstijlen en maatsoorten, van verschillende melodieën en verschillende talen (Castiliaans, Latijn, Catalaans, Afrikaans), terwijl het geheel toch origineel, levendig en coherent is. Flecha bleek daarin duidelijk beïnvloed door Jannequin. Het element van verrassing en herkenning moet de toenmalige luisteraar, meestal de aristocratie, zeer geboeid hebben.

Tomás Luis de Victoria, (Avila ca. 1548 - Madrid 1611, Spanje) wordt beschouwd als een van de grootste Spaanse componisten/polyfonisten van zijn tijd. In zijn jeugd was hij koorzanger en studeerde orgel en compositie. In 1567 werd hij naar Rome gestuurd. Daar studeerde hij waarschijnlijk bij Palestrina en volgde deze in 1571 op als kapelmeester bij het Romeinse Seminarie. Hij werd in 1575 tot priester gewijd.

In 1587 keerde Victoria terug naar Spanje om kapelaan en koordirigent te worden in Madrid, in dienst van keizerin Maria. Zijn laatste jaren was hij alleen nog organist en stierf in bijna volledige vergetelheid. Zijn werken werden in vele landen gepubliceerd. In 1585 verscheen zijn meest ambitieuze meesterwerk, de *Officium hebdomadae Santae*, een verzameling werken waaronder 9 lamentaties – klaagliederen – voor de volledige viering van Pasen. De klaagliederen van de profeet Jeremia zijn door talloze componisten getoonzet. De profeet beklagt zich in prachtige lvergelijkingen hoe het volk Israëls zich afwendt van zijn God. Bijna altijd worden de ‘hoofdstuknummers’ van het Bijbelboek, de letters van het Hebreeuwse alfabet, mee gecomponeerd. Daardoor wordt het verhaal steeds onderbroken door ‘verstilde’ momenten. Het koor zingt alleen maar ‘aleph’ (A) of ‘beth’ (B), maar de sfeer van het werk wordt daardoor juist versterkt. Een eveneens traditioneel gebruik is dat elk deel wordt besloten met de oproep ‘Jeruzalem, bekeer je tot de Heer, je God’, een toevoeging aan de oorspronkelijke bijbeltekst.

De werking van de muziek zit, behalve in de sublieme lijnen, in het bijzondere gebruik van beweeglijke ritmes naast of tegen lange noten.

Juan Cererols, (1618 - 1676, Catalonië)

In de Renaissance en de Barok hebben tal van grotere en kleinere Spaanse meesters in het Catalaanse klooster Montserrat vertoefd, sommigen alleen in hun schooltijd, anderen voor eeuwig. Een van hen was Juan Cererols. Van zijn leven is nauwelijks meer bekend dan zijn geboorte- en sterfdatum (resp. 9-9-1618 en 28-8-1676).

Muzikaal speelt Montserrat een rol sinds in de twaalfde eeuw de Escolania werd gesticht, een soort muziekschool, die tot op de dag van vandaag nog bestaat. De huidige Escolania is vooral bekend als koor. In 1636 heeft Cererols in het klooster Montserrat de lagere wijdingen ontvangen en vervolgens is hij monnik geworden. In zijn tijd was hij een van de leidende muzikale krachten binnen het klooster. Van zijn werken is bij de plundering in 1811 door de troepen van Napoleon een groot gedeelte verloren gegaan. De rest van zijn oeuvre (vrijwel geheel uitgegeven in de *Mestres de l’Escolania de Montserrat* 1-111 (1930 - 1932) omvat zowel Latijnse als Spaanstalige werken. *Ay, qué dolor!* is een passiemotet dat de smart beschrijft van Christus aan het kruis. Er is een intrigerende overeenkomst tussen de eerste maten van *Ay, qué dolor!* en het openingskoor van Bach’s Matthaüspassion! Natuurlijk rijst dan de vraag of Bach (1685-1750) het werk van Cererols (1618-1676) gekend heeft, maar daar is nooit een bewijs voor geleverd.

Gaspar Fernandes (ca. 1570 - ca. 1629, Portugal) vertrok als een van de weinige Portugezen naar de Spaanse gebieden in Zuid Amerika om daar met zijn muzikaal talent het werk van de missionarissen te ondersteunen. Dezen hadden al in de jaren ’20 Europese muziek in deze streken ingevoerd. Gaspar werkte als organist en orgelstemmer aan de kathedraal van Guatemala en werd daar *maestro de capilla* in 1602. Eenzelfde positie bekleedde hij vanaf 1606 tot zijn dood aan de Puebla kathedraal bij Mexicostad. In deze laatste periode heeft hij het grootste deel van zijn omvangrijke oeuvre gecomponeerd. Het meest bekend is hij door zijn kleurrijke

en interessante Spaans, Portugees en de talen van de Nieuwe Wereld zoals Nahuatl. In *Tañe Gil tu tamborino* spannen stemmen en instrumenten samen om in karikatuurvorm een typisch karakter uit de Nieuwe Wereld uit te beelden - van de soldaat Gil die op zijn tamboerijn slaat.

Als leraar, dirigent, kopiïst en organist heeft Gaspar Fernandes zich bijzonder verdienstelijk gemaakt voor de ontwikkeling van de muziekcultuur in de Nieuwe Wereld.

Manuel de Falla (Cadiz, 1876 - Alta Gracia, Argentinië, 1946) studeerde vanaf 1890 muziek aan het Real Conservatorio de Musica de Madrid, met name piano onder José Tragó en compositie onder Felipe Pedrell. Door de invloed van Pedrell raakte hij geïnteresseerd in de autochtone Spaanse muziek, vooral in de flamenco uit Andalusië, en meer specifiek in de *canto jondo*. De invloed ervan is te merken in zijn gehele oeuvre. Zijn eerste belangrijke werk is een opera in één akte, 'La vida breve' uit 1905, die pas in 1913 in première ging.

Van 1907 tot 1914 verbleef De Falla in Parijs, waar hij beïnvloed werd door componisten als Ravel, Debussy en Dukas. In die tijd schreef hij weinig muziek, veel van zijn werken ontstonden bij zijn terugkeer naar Madrid tegen het begin van de Eerste Wereldoorlog. Zolang hij in Madrid woonde componeerde hij alleen werken met op Andalusië geïnspireerde inhoud.

In de periode van 1921 tot 1939, toen De Falla in Granada leefde, nam de invloed van de Spaanse volksmuziek af en oriënteerde hij zich meer op het neoclassicisme. In 1939 vluchtte hij voor de fascistische gewelddadigheden naar Argentinië, waar hij in 1946 in Alta Gracia overleed.

De Balade de Mallorca componeerde De Falla in Palma in 1933. Het was zijn bijdrage aan het derde Chopin Festival op het eiland. Hiervoor maakte hij een transcriptie voor gemengd koor van het andantino uit de Ballade in F groot Op. 38, die Chopin in 1839 gecomponeerd had op het eiland. Maar het was méér dan een transcriptie - hij maakte gebruik van verzen uit een gedicht van de Catalaanse dichter Jacinto Verdaguer die refereren naar de mythische oorsprong van de Balearen. Deze tekst bleek heel geschikt voor het typische ritme van de ballade.

Carlos Alberto Pinto Fonseca (1933 - 2006, Belo Horizonte, Brazilië) had een zeer succesvolle carrière als dirigent en won verschillende competities; in Brazilië, maar ook in Argentinië en Italië. Onder zijn directie toerde de *Madrigal Ars Nova* in Zuid Amerika en Europa en verkreeg internationale erkenning als een van de beste Braziliaanse koorgroepen.

Pinto Fonseca is bekend om zijn arrangementen van volksmuziek: Twee van zijn allerpopulairste melodieën uit Noordoost-Brazilië zijn gecombineerd in een vrolijk arrangement: *Olé, Muié Rendêra* en *É Lampa, é Lampa, é Lampeão*. Hij benadrukt het ritmische aspect van de muziek, terwijl toch de melodieën duidelijk te identificeren zijn. Het eenvoudige harmonische vocabulaire versterkt de eenvoud van stijl.

Teksten

Encina – Pues que jamas olvidaros

Pues que jamás olvidaros
no pue de mi coraçón,
si me falta galardón.
!Ay, qué mal hice en miraros!
Será tal vista cobrar gran dolor
y gran tristura;
será tal vista penar,
si me fallece ventura;
mas si vos, por bien amaros,
queréis darme galardón,
no dirá mi coraçón
!Ay, qué mal hice en miraros!

Omdat mijn hart u
Nooit meer kan vergeten,
Als ik nu de beloning niet krijg,
Oh, hoe verkeerd deed ik eraan
naar U te kijken!
Deze aanblik zal me niets dan
groot verdriet en pijn bezorgen;
Deze aanblik zal me doen lijden,
Als het geluk mij in de steek laat.
Maar als U me, voor mijn ware liefde,
zult willen belonen,
dan zal mijn hart niet zeggen:
Oh, hoe verkeerd deed ik eraan
naar U te kijken!

Encina – Ermitaño quiero ser

Ermitaño quiero ser,
por ver, ermitaño quiero ser.
Por probar nueva manera,
mudar quiero mi vestir,
porque en el traje de fuera
desconozan mi vivir.
No mudaré mi querer,
por ver, ermitaño quiero ser.

Ik wil kluizenaar zijn.
Om dat eens te zien, wil ik kluizenaar zijn.
Om een nieuwe manier van leven te proberen,
Wil ik mijn kleding veranderen,
Opdat men aan de kledij van de buitenkant
Mijn levenswijze niet herkent.
Ik wil mij niet veranderen
Om dat eens te zien, wil ik kluizenaar zijn.

Anonymus – Ma Julieta, D ama

Pase el agua, ma Julieta dama,
pase el agua, venite vous a moy.
Ju m'en anay en un vergel,
tres rosetas fui culler;
Ma Julioleta dama,
pase el agua, venite vous a moy.

Kom over het water, Julieta, mijn lief.
Kom over het water, kom toch bij mij.
Ik ging naar een boomgaard
en plukte er drie roosjes.
Julioleta, mijn lief,
kom over het water, kom toch bij mij.

Mateo Flecha – La Negrina

Cumplido es ya nuestro deseo
remediado es nuestro mal.
Cante el linaje humanal
‘Gloria in excelsis Deo’
Pues Dios se ha hecho mortal.
No hay cosa igual
Que querer hoy Dios nascer,
Oh, gran plazer!
Pues, amana la gznata!
‘Cordero que al lobo mata
Non más de verle nascer.
quién pensais que deve ser?’
Pues que tan bien lo has chapado
di nos quién es esse tal.
Es el Verbo encarnado
en la Virgen sin peccado,
sin peccado original.
Pues entona aquí, Pascual
Un cantar, si Dios te dexa:
‘N’Eulàlia vol gonella, Bernat,
N’Eulàlia vol gonella.
Ay! Volla de palmella, Bernat,
Ab un rosegall darrera, Bernat,
N’Eulàlia vol gonella.’
No nos cansemos,
con plazer cantemos,
pues Dios y hombre es ya niscido.
Qué hará aquel perdido Lucifer,
pues que le quitó su ser
la Virgen, madre y esposa?
‘Florida estava la rosa,
que o vento le volvía la folla.’
Caminemos y veremos
a Dios hecho ya mortal.
?Qué diremos que cantemos
al que nos libró de mal
y al alma de ser cativa?
Viva, viva, viva, viva!
Canta tú, y responderé.

Ons verlangen is vervuld.
genezen is onze kwaal.
Laat het menselijk geslacht zingen
‘Gloria in excelsis Deo’,
Want God heeft zich sterfelijk gemaakt.
Niets is te vergelijken
Met Gods verlangen geboren te worden.
O, groot geluk
Welnu, schraap je keel!
‘Het lam dat de wolf doodt
als hij nauwelijks geboren is.
Wie denken jullie dat hij is?’
Omdat je het zo goed weet,
vertel ons wie hij is.
Hij is het Woord dat is vlees geworden,
in de Maagd zonder zonde,
zonder de erfzonde.
Welnu zing hiér Pascual
een lied, wanneer God het je geeft.
‘Eulalia verlangt een gewaad, Bernat,
Eulalia verlangt een gewaad.
Ay, zij wil een gewaad van wol, Bernat,
Met een sleep van achteren, Bernat,
Eulalia verlangt een gewaad.’
Laat ons er niet genoeg van krijgen,
laat ons met plezier zingen,
want God en mens is nu geboren
Wat zal de verloren Lucifer nu doen,
nu zijn aanzien is weggenomen
door de Maagd, de moeder en bruid?
‘De roos was in bloei,
en de Wind streelde haar bladeren.’
Laten wij gaan en kijken
naar God die zich sterfelijk heeft gemaakt.
Wat zullen we zeggen, wat zingen,
voor hem die ons bevrijdde van het kwaad
en onze ziel van gevangenschap?
Viva, viva, viva, viva!
Zing dat, en ik zal antwoorden.

'San Sabeya,
gugurumbé, alangandanga, gugurumbé
Gurum ... gugurumbé.
mantenga, se or Joan Branca,
mantenga, vossa mercé.'
Sabé coma é ya nacido
ayá em Berem
un Ni o muy garrido?
Sa muy bien.
Vamo a ver su nacimiento.
Dios, pesebre echado está.
Sa contento. Vamo ayá.
Su! vení, que ye verá.
Bonasa, su camisoncico rondaro;
çagarano, su sanico coyo roso.
Sa hermoso, çucar miendro ye verá.
Alangandanga, gugurumbé
San Sabeya.
Gugurumbé, alangandanga, gugurumbé,
Gurum ... gugurumbé
Alleluia, alleluia, alleluja

'San Sabeya,
Gugurumbé, alangandanga, gugurumbé,
Gurum ... gugurumbé.
wees gezegend, se or Joan Branca,
wees gezegend, gij begenadigde.'
Weet je, dat er is geboren
daar in Bethlehem
een heel mooi Kind?
Ik weet het heel goed!
Laten we gaan zien zijn geboorte,
God, daar gelegd in een kribbe.
Ik ben ge l ukkig, laten we er naartoe gaan.
Nu! Kom en zie.
Prachtig, zijn windsels,
heerlijk, zijn gezonde rode hals.
Zo schoon, zie zijn kleine handen!
Alangandanga, gugurumbé
San Sabeya.
Gugurumbé, alangandanga, gugurumbé,
gurum ... gugurumbé
Alleluia, alleluia, alleluja

Tomás Luis de Victoria – Lamentationes Ieremiae Prophetæ.

Lectio I

Incipit lamentatio Ieremiae Prophetæ.

Aleph

Quomodo sedet sola civitas plena populo;
facta est quasi vidua.

Domina gentium,
princeps provinciarum facta est sub
tributo.

Beth

Plorans ploravit in nocte
et lacrimae ejus in maxillis ejus.

Ierusalem, Ierusalem.
convertere ad Dominum Deum tuum.

Lectio I

Het Klaaglied van Jeremia begint.

Aleph

Hoe eenzaam zit de volkrijke stad;
zij is geworden als een weduwe
de heerseres over volkeren,
de vorstin der gewesten is onderhorig
gemaakt

Beth

Huilend heeft zij 's nachts geweend,
haar tranen over haar wangen.

Jerusalem, Jerusalem,
bekeer U tot de Heer, uw God.

Lectio II

Vau

Verdwenen is van de dochter van Sion
haar schoonheid;
haar edelen zijn geworden als rammen,
die geen weide vinden:
en zij gingen zonder kracht
voor de jager uit.
Jerusalem, Jerusalem,
bekeer U tot de Heer, uw God

Lectio III

Jod

Zijn hand stak de vijand uit,
naar al haar rijkdommen,
want zij zag de Heidenen binnengaan
in haar Heiligdom,
terwijl gij bevolen had niet binnen te
gaan in uw Kerkgebouw.

Caph

Al haar volk
zucht en zoekt brood;
ze gaven hun schatten voor voedsel'
om weer kracht te geven aan hun ziel.
Zie, Heer, en beschouw
hoe ik waardeloos geworden ben.
Jerusalem, Jerusalem,
bekeer U tot de Heer, uw God.

Juan Cererols – Ay qué dolor

Estribillo

!Ày, qué dolor!
Que adolece la vida y muere de amor.
!Ay, qué dolor!
Llora los ojos, llora el corazón.
Que pendiente de un le o agoniza, cárdeno,
Livio, el que es blanca flor.
!Ay, qué dolor!
Enlute sus rayos, y eclipse el sol,

Lectio II

Vau

Et egressus est a filia Sion
omnis decor ejus;
Facti sunt principes eius velut aruites,
non inuenientes pascura:
et abierunt absque fortitudine
ante faciem subsequentis.
Ierusalem, Ierusalem.
convertere ad Dominum Deum tuum.

Lectio III

Jod

Manum suam misit hostis
ad omnia desiderabilia ejus:
quia vidit Gentes ingressas
Sanctuarium suum,
de quibus praeceperas ne intrarent
in Ecclesiam tuam.

Caph

Omnis populus ejus
gerens et quaerens panem;
dederunt pretiosa quaeque pro cibo
ad refocilandum animam.
Vide Domine et considera,
quoniam facta sum vilis.
Ierusalem, Ierusalem.
convertere ad Dominum Deum tuum.

Ach, wat een smart,
Want het leven kwijnt weg en sterft van liefde
Ach, wat een smart,
Laat wenen de ogen, laat wenen het hart.
Want, hangend aan het kruis, zieltoogt,
bont en blauw,
lijkbleek, Hij die een witte bloem is.
Ach, wat een smart,

pues que ya el de justicia se pone herido
a rigores de un odio traidor.
!Ay, qué dolor!
Que adolece la vida y muere de amor.

Laat de zon haar stralen in rouw hullen, en
haar glans verliezen,
Omdat de zon der gerechtigheid ondergaat,
dodelijk gewond door
een verraderlijke haat.
Ach, wat een smart,
Want het leven kwijnt weg
en sterft van liefde

Coplas

1. Quiero cantar un romance a un Dios tan enamorado, que en media de supasión es compasión el mirarle.
2. A unque discipulo a leve levendió con pecho ingrato, y estuvo siempre vendido hasta llegar al Calvalerio
3. Para morir por el hombre este amante sacrosanto, hizo sus ojos goteras y la cruz cama de campo.

Fernandes – Tañe Gil tu tamborino

Tañe Gil tu tamborino,
y anden flauta y sonajas,
hágase la gayta rajadas,
y el rabel no pierda el tino.
Que el cielo divino
a fiestas convida
por la nueva vida
que a la tierra vino.
Viva el zagal bello,
que así al cielo aplace,
pues todo él celebra
lo que puede y vale.
Al sol increado,
que en el portal yace,
pues la tierra alumbrada,
la tierra le ensalce.

Sla op je tamboerijn, Gil
Laten de fluit en de schellen klinken
Moge de doedelzak op z'n best zijn
En de rebec er zijn hoofd niet bij verliezen.
Want het is de goddelijke hemel
Die tot het feest uitnodigt
Ter ere van het nieuwe leven
Dat op aarde is verschenen.
Leve het mooie kind
Dat de hemel zo zeer behaagt,
Want hij munt uit in alles,
In wat hij vermog, zijn waarde.
De goddelijke zon,
Die in de kribbe ligt
Laat de aarde – die hij in het licht
zet – hem eer bewijzen.

Manuel de Falla – Balada de Mallorca

A la vora-vora del mar
umplía una verge, son cánter d' argila,
mirantse en la font
Son peu de petxina rellisca en la molsa,
i á trossos lo cánter s'enfonza rodant;
ah, del plor que ella feia, la mar que era
dolsa tornava amargant.
No es molt si sospira, quan veu les esberles,
del canteret d'or.
Ah, la mar s'en dolía, les pren en sa falda,
per bres la conquilla de Venus los dona,
i al Maig, per plantarhi, demana un roser.
Tres eran los testos del canteret d'or:
tres foren les illes, les illes en flor.

Heel dicht bij de zee
Vulde een meisje naar stenen kruik,
Starend naar zichzelf in het bronwater.
Haar blanke voet gleed uit op het mos,
En de kruik rolde weg en zonk:
Door al haar tranen veranderde de zee
van kalm naar bitter.
Haar smachten was terecht, want zij zag
haar goudgekleurde kruik in stukken;
De zee betreurde het, nam de stukken
naar haar schoot,
gaf ze een Venus schelp als wieg,
en vroeg Mei een rozentuin om
ze daar te planten.
Drie stukken waren het van de goud-
gekleurde kruik:
Drie eilanden waren het, de eilanden in bloei.

Pinto Fonseca – Muie Rendera

Olê, muié rendêra,
olê, muié renda,
tu me ensina a fazê rendá,
que eu te ensino a namorá.

Virgulino é Lampeão.
É Lampa, é Lampa, é Lampa,
é Lampeão.
O seu nome é Virgulino,
o apelido é Lampeão.

Ha, kantwerkster,
Ha, kantwerkster,
Als je mij leert hoe te weven,
Leer ik jou hoe iemand het hof te maken.

Virgulino is Lampeão.
Hij is Lampa, Lampa, Lampa,
Hij is Lampeão.
Zijn naam is Virgulino,
Zijn bijnaam is Lampeão.

Colofon

Schilderij omslag & binnenwerk

Hellen van Gessel

Ontwerp, vormgeving & fotografie

Arthur Verburg

